

Štajerske vesti.

—š— **Jubilejska slavnost** v proslavo 100 letnega obstanka ljudske šole na Gomilskem se je dne 22. pret. mes. najlepše izvršila. O slavnosti smo prejeli obširno poročilo, ki ga objavimo, prihodnjič, ker nam v današnji številki primanjkuje prostora.

—š— **Rogaški okrajni šolski svet** je sklenil preložiti velike počitnice na ljudskih šolah (izvzemši Rogatec in Rog. Slatino) na čas od 1. sept. do 1. novembra.

—š— **Obsojen sodni svetnik**. V torek se je vršila pred okrajnim sodiščem v Celju kazenska razprava zoper deželno-sodnega svetnika in predstojnika okrajnega sodišča v Gornjem gradu, Karla Grebena, ki je, žal, tudi našim bralcem predobro znan. Tožilo ga je 8 Gornjegrajanov zaradi razžaljenja časti, ker je svetnik Greben ob neki priliki izustil besede: "Die Oberburger sind alle ein Gesindel". Deželno-sodni svetnik dr. Smolej je obsodil sodnika Grebena na 40 K globe, oziroma 48 ur zapora. Res, lep sodnik!

—š— **Šolska veselica v Središču**. Šolske veselice v Središču so vedno nekaj izbornega in glasno dokazujejo napredek naroda ter marljivost vodstva in učiteljstva. To je pokazala v polni meri tudi šolska veselica, ki se je vršila na binkoštni ponedeljek. Na vzporodu je bilo petje, in sicer "Kosova gostija", narodna, zbor s spremljevanjem harmonije, potem "Veseli hribček", venček triglasnih napetov znane narodne pesmi "En hribček bom kupil". Obe točki je priredil domači nadučitelj tov. A. Kosi. Posebno pozornost je zbudila prva pesem, ker so z njo nastopili najmlajši šolarji. Ta pesem je nekaj posebnega: prikupna milodija, šaljivo, pristno narodno besedilo — vse se lepo strinja. Prolog je govorila učenka I. razreda Tončka Kosijeva jasno in razločno. Med petjem te pesmi smo opazili marsikatero roso oko staršev, ki so zagledali na odru svojega ljubljence. "Veseli hribček" so peli otroci najvišje stopnje. Kaka razlika med glasovi! Prej enoglasno, sedaj triglasno, prej šibki, nežni, sedaj že bolj razviti, polni glasovi. Zdelo se nam je kakor pri velikem koncertu ko za milozvenečim mešanim zborom nastopi krepak moški zbor. Petje je spremljal na harmoniju prireditelj pesmi sam tov. nadučitelj A. Kosi. Moje mnenje je, da bo zlasti "Kosova gostija" napravila po šolah mnogo efekta, ako jo tov. nadučitelj prilično objavi. Po petju sta prišli vrsto gledališki igri tov. učitelja I. Najžerja: 1. "Poboljšal se je!" 2. pa "V risu". Dozdeva se mi, da sta to njegova prvenca, a dozdeva se mi tudi, dasi nisem strokovnjak, da je glede obeh tov. avtorju le častitati. Za mladino nimamo mnogo izbire v igrah, a otroci neizmerno radi uprizorjajo razne igrokaze, le vodstva je treba. Oba Najžerjevi igri sta vzgojevalne vsebine. Naj tov. Najžer igrici priobči, najbolje v "Zvončku", da se tako z njima okoristijo tudi druge šole. Diletanti — učenci — so storili svojo dolžnost, slasti v prvi igri Tine, v drugi pa Peter. Ta deček (bil je v obeh igrah isti) je kakor prirujen za igralca, in prav malo se mu je poznalo, da je učenec ljudske šole. Ponosni smo, da imamo na zavodu tako delavne, pa tudi sposobne učne osebe in želimo, da nastopijo s šolsko mladino še večkrat.

Goriške vesti.

—g— **V Ajdovščini** se je te dni otvoril nadaljevalni tečaj za šivilje. Tečaj je priredil zavod za pospeševanje male obrti.

—g— **Razpis natečaja**. Razpisuje se natečaj za en izpraznjen štipendij Codelli-Fahnelove ustanove v znesku 210 K, ki se podeli dijaku goriške gimnazije, ki je sin plemenitaša poknežene grofvine Goriško-Gradišanske. Prosilci imajo predložiti svoje v smislu obstoječih zakonov opremljene prošnje deželnemu odboru do 15. junija 1910.

—g— **Lega nazionale** je dne 29. pret. mes. zborovala v Gorici. Na zborovanju je bilo prečitano to-le poročilo: Leta 1909. je imela Lega sledeče dohodke: v Primorju (Goriška, Trst in Istra) 212.140 K 26 v, v Tridentu 97.943 K 51 v, v Dalmaciji pa 112.202 K 82 v. Skupnih dohodkov torej 422.286 K 59 K. Stroškov je bilo: v Primorju 167.567-79 K, v Tridentu 82.814-06 K, v Dalmaciji 97.028-10 K. Torej skupnih stroškov 347.409-95 K. Imetje je znašalo koncem leta 1909: 950.283-52 K, torej približno en milijon kron! Število članov, ki je znašalo 1908. leta 34.340, je poskočilo do konca leta 1909. na 36.193. Največji prirastek kaže Primorje, kjer je znašalo število udov 1908. leta 19.230, a 1909. leta 21.121. Laške občine dajejo v obitem številu stalne letne podpore, med temi tržaške po 5000 K na leto. Od užigalic je dobila Lega v dveh letih 16.000 K dohodka. Za laško realno gimnazijo v Gorici bo prispevala s 6000 K. Vseh dohodkov je bilo torej l. 1909.: 422.286 K, skoraj štirikrat več, nego jih ima naša družba sv. Cirila in Metoda. Samo Trst je dal 128.000 K. — Članov je štela "Lega" 36.193, medtem ko jih ima naša šolska družba še ne polovico. Ljudskih šol vzdržuje Lega 23, otroških vrtcev 21, večernih šol 24, glasbenih šol 6 in šol ter otroških vrtcev, ki jih izdatno podpira 25.

Vsega skupaj vzdržuje torej Lega Nazionale 103 zavode in razentega še 39 ljudskih knjižnic. — Te številke si moramo Slovenci dobro zapomniti in po njih uravnati svoje delo.

—g— **Iz Svetega pri Komnu poročajo**: Umrli je naglo občešpovana mati voditelja tukajšnje ljudske šole, gospa Alojzija Ipavčeva, roj. Toroševa. Želja blage pokojnice je bila vedno, da jo naj pokopljejo v rojstni vasi, zaradi česar je bilo minulo srdo popoldne prepeljano truplo v Medano v Brdih. Poprej se je vršila pogrebna svečanost v Svetem ob veliki udeležbi občinstva iz vasi kakor tudi iz raznih drugih krajev, kjer je naš voditelj prejšnja leta služboval. Veličastni pogreb in velika udeležba sta bila priča, kako priljubljena je bila blaga pokojnica. N. p. v m.!

Popravek. V spisu "Odlikovanje", ki ga je spisal A. L. glede tovariša A. Jacobi v 21. številki "Učit. Tov.", mora stati, da je tovariš Jacobi "eine echte Hühnengestalt" in ne "Hähnengestalt".

Tržaške vesti.

—t— **75-letnica obstanka protestantske šole v Trstu**. Tukajšnja protestantska cerkvena občina je v slavnostni dvorani tržaškega društva "Avstria" praznovala 75letnico obstanka svoje šole. Slavnosti sta se udeležila tudi princ Hohenlohe in njegova soproga.

—t— **Zahvala**. Dne 25. in 26. maja t. l. sta napravila podpisana s šol. otroki izlet na Bled, Vintgar, Bohinjsko jezero in k izviru Savice. — Vtiski tega izleta ostanejo otrokom neizbrisni in nepozabljivi ostane tudi gosp. Anton Resman lastnik gostilnice "Pri Savici" ob Bohinjskem jezeru, ki se je ob tej priliki pokazal pravega prijatelja šol. mladine, šole in učiteljstva. Gosp. Resman nas ni iznenadil samo s svojo izborno postrežbo, pač pa tudi z neverjetno nizkim računom. Podpisana si v imenu šolske mladine štejeta v prijetno dolžnost, da se mu tu še enkrat javno zahvalita ter ga toplo priporočita učiteljstvu in drugim izletnikom. Istočasno izrekata zahvalo šol. vodstvu v Gradu (Bled) za usluge, ki nam jih je napravilo ob tej priliki, kakor tudi gg. A. Jakliču, J. Gasperiču, H. Schmidtu in Iv. Camaulju za otrokom darovana jedila in hladilne bombone. Srčna hvala vsem!

Sv. Ivan — Trst, 29. maja 1910.

V. Sosič,
učitelj.

V. Trobec,
učitelj.

Oddaja cepičev za zeleno cepljenje ameriških trt. Vinogradnikom, ki potrebujejo cepiče za zeleno cepljenje ameriških trt, se naznanja, da jih dobe zastoj iz državnih trtnih nasadov v Trzinu. Oddajali se bodo cepiči od samih dobrih sort. Vinogradniki iz bližine Trzinca naj si gredo k omenjenemu nasadu ponje sami, drugi pa, ki žele, da se jim jih pošlje po pošti, naj se obrnejo pisмено na c. kr. vinarskega nadzornika za Primorsko v Trstu (c. kr. namestništvo).

—t— **Za Italijane druga realka — za Slovence figo!** Mestni odbor je predlagal, naj se zgradi tretje nadstropje pri novem prizidku mestnega liceja. Dovolilo se je v to potreben kredit v znesku 64.000 K. — Mestna realka ima sedaj svojo podružnico pri Sv. Jakubu, in sicer so tam nastanjeni dva I. in po en II., III. in IV. razred. Mestni odbor predlaga, da se sistemizira mesto ravnatelja na tej šoli, da postane šola na ta način samostojna. Dalje predlaga mestni odbor, naj se sistemizira pet novih učnih mest na občinski realki, med temi eno mesto veroučitelja. Dr. Wilfan je izjavil imenom Slovencev, da bodo glasovali proti. Za italijanske šole ima mesto vedno sredstev, a Slovincem se ne da niti najpotrebnejših ljudskih šol. O mestu niti ne govorim, ker tu navajate vsaj svoje razloge, da nam ne daste šol, a v okolici nimate nikakega razloga, in vendar se vprašanje šol v Rocolu, Sv. M. Magd. in Gropadi niti ne študira. Zato on in njegovi somišljeniki nele, da ne morejo glasovati za predlog mestnega odbora, temveč morajo dvigniti tudi energičen protest proti temu škandaloznemu postopanju. Svetnik Vadičovich je opravičeval vprašanje o rešitvi novih šol v okolici s preobloženostjo šolskega odseka. Tudi dr. Wilfan ne more trditi, da se nič ne stori za okolico, ko mu je vendar znano, da je že rešeno vprašanje zgradbe novega šolskega poslopja na Opčinah. Dr. Wilfan je odvrnil, da je pač prazen odgovor, se sklicevati na preobloženost šolskega odseka. Priznava in jemlje hvalažno na znanje, da se na mesto stare podrtje zgradi na Opčinah moderno šol. poslopje, a s tem se ne more opravičevati, da se ne stori nič glede novih šol, ko bi vendar šolski odsek vse to lahko rešil v eni seji, ko bi le hotel. Predlog odbora je bil seveda sprejet. Na predlog svet. Archa je bilo samo črtano po odboru predlagano mesto veroučitelja.

Koroške vesti.

—o— **Prošnja iz Vogrč na Koroškem**. Naša mala župnija Vogrče ni posebno znana. Le oni, ki lista po koledarskem imeniku Družbe sv. Mohorja, lahko opazi, da Vogrčani glede pobožnosti nismo zadnji, a vneti smo tudi za

napredek. V ta namen, da bi pospeševali napredek med nami, smo pred leti zasnovali in ustanovili tudi izobraževalno društvo, na katero se še ni, pa se tudi ne sme pozabiti: Na zemlji prav tik Drave živimo, o mejni Slovenci smo! Da se to naše društvo ne razvija tako, kakor bi bilo želeli in sili potreba, le predobro vemo! Veseli Korošci smo, treba nam je poleg čitanja tudi veselopoštene zabave. Priredili smo že marsikaj, toda malo dovršenega; manjka nam priprav, manjka naprav, ubožno ljudstvo smo. — Po prijatelju društva je v delu primerna seba, četudi ne društvena last, vendar s polnim zagotovilom, da se bo smelo tam po potrebi vsak čas kaj priditi in naučiti se vesele zabave. Prazna soba pa še ni vse, treba je odra, treba knjig za učenje raznih iger, obleke in drugih potrebnih priprav. Tega pa po lastnih močeh nikakor ne zmremo. Zato se obračamo s prošnjo do slavnega občinstva in naših, gmotno dobro podprtih bratskih društev, osobito na Kranjskem, da blagovolijo po moči podpirati naš vsestransko potreben izobraževalni namen! — Darove: denar, knjige in drugo, kar kdo zmore, hvalažno sprejema "Izobraževalno društvo" predsednik Štefan Breznik v Vogrčah, pošta Pliberk, Spodnje Koroško. — Bratje Slovenci! Ozirajte se na nas, podpirajte naše, obenem tudi svoje delo!

Splošni vestnik.

O jubileju našega lista je pisala tudi "Omladina", kar s priznanjem javljamo.

Vprašalne pole komiteja za reformo ljudske šole se te dni razposiljejo. Dobi jih vsaka slovenska učiteljska in vsak slovenski učitelj. V interesu stvari je, da se pole najzanesljiveje in najnatančneje izpolnijo, in sicer do 30. t. m. Več o tem v prihodnji številki.

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: Adolf Peršič iz Voglarjev na Goriškem; Fran Belle iz Mislji pri Divači; Anton Tušar iz Podlake na Goriškem. Bog plati!

Spominski listi za učence in učenke, ki dobe izpustnico, se dobe v Učiteljski tiskarni.

Mladinska knjižnica (3 zvezki), ki jo izdaja "Učiteljski konvikt", se naroča v Učiteljski tiskarni. Zaloga je še mnogo; sezite po teh krasnih knjigah, da čim prej izdamo tri nove zvezke.

Moravsko češko učiteljstvo snuje "Učiteljsko samopomoč", ki bo odgovarjala naši "Jubilejski samopomoči".

Irvaško napredno učiteljstvo, organizovano v "Savezu", ustanavlja v Zagrebu svojo tiskarno po vzoru naše tiskarne.

Risanje. Današnji številki je priložen prospekt prof. Rodta: "Zeichenunterrichtsbrieft". Ta knjiga je najboljša izmed vseh, kar jih je za to stroko izšlo dosedaj. Avtor si je izbral srednjo pot med slabo, staro in pretirano novo metodo, kar je pozdraviti z veseljem. Posebno važnost pa polaga na nadaljno izobrazbo učitelja samega. Smelo trdim, da je vsakemu učitelju, četudi sam ni posebno dober risar, doseči najboljši uspeha, ako se ravna po Rodtovi metodi. — Prav dobro došel bo pa tudi učni načrt za posamezne razrede, ki tvarka zadnji oddelek te knjige. — Ker je cena primeroma nizka in je mogoče dobiti knjigo tudi na mesečne obroke bi bilo želeli, da si jo nabavijo vsi gg. tovariši in gđ. tovarišice, ki se zanimajo za ta velevažen predmet.

A. Sič.

Indijanci v Južni Boliviji (Južna Amerika) so umorili avstrijskega raziskovalca Alberta Frica. Ta Fric je bil mlad češki učnjak; izvrsten etnograf, in ravno pri nekem potovanju so ga umorili Indijanci, ki se je zanje vedno potalal.

Poverjenikom in članom "Matice Slovenske". Po § 3. društvenih pravil je članarino plačati v prvi polovici vsakega leta, a doslej je plačalo le 26 poverjenikov. Letos izide "Letopis" z imenikom ter pojde v tisk s 1. julijem. Kdor plača pozneje, ne more več priti v imenik. Če plačujejo ljubljanski člani že za bodoče leto, ko prejemo knjige za prejšnje, in če se Mohorjani drže roka, se ga bodo morali držati tudi Matičarji.

Učni minister grof Stiglitz je izdal novo naredbo, ki priporoča uvedbo in pospeševanje ročnega dela v ljudskih in meščanskih šolah. — Bo li tudi deželni šolski svet kranjski s famoznim svojim Črnetom urezal drugačno pot?

Črnilo v prid družbe sv. Cirila in Metoda je sicer najboljše kakovosti, toda naše ljudstvo ga ne more kupovati, ker ga ne dobi po trgovinah. Žalostna resnica je, da se po naših trgovinah dobi večinoma črnilo od tveč, ki potem s slovenskim denarjem podpirajo "Sudmarko". "Sudmarko" je pred tremi meseci založila svoje črnilo in že ima od tega lep dobiček. Kakor pa je na eni strani grajati občinstvo, da ne zahteva Ciril-Metodovega črnila, tako je treba tudi založniku priporočati, naj poskrbi, da se bo občinstvo tudi opozarjalo na to črnilo. Samo s ponavljajočimi opozarjanji se uvede novo blago.

Nemški Schulverein učiteljev na svojih šolah ne plačuje tako, kakor bi to odgovarjalo sedanjemu času ter sedanjemu veliki draginji. To smo zvedeli ob zadnjem glavnem zboru tega društva v Gradcu. — Kadar gre za raznarodovanje slovenske dece, tačas je Schulverein kar razsipev z denarjem; ko pa gre za povišanje plač svojemu učiteljstvu, takrat pa so matadorji tega društva kar gluhi in nemi! Vedno in povsod ista pesem!

Blukoštne slavnosti ob priliki Schulvereinove 30letnice v Gradcu so dale društvu 13 tisoč kron čistega dobička.

Prihranek in napredek. Kdor kupuje že narejeno črnilo, izda največji del denarja za vodo, vozino, ovov itd. Zato so se zatekli mnogi šolski voditelji k črnilnemu prahu in testu. To iz surogatov sestavljeno črnilo pa se kmalu razkroji, zato je tekoči ekstrakt Schüllerja v Amstettnu velika dobrota. Ta ekstrakt je gotovo črnilo v zgoščenih obliki. V majhnem prostoru se lahko shrani velika množina tega črnila. V potrebi se prilije vode in se dobi poljubna množina najboljših šolske tinte en liter po 20 vinarjev. Ta ekstrakt se naroči potem dopisnice pri Učiteljski tiskarni v Ljubljani.

Najtopleje priporočamo c. učiteljstvu iz Ljubljane in z dežele dobroznano kavarno Prešeren. Več glej inserat!

Trdka V. Havel v Blatni. Sotrudnik našega lista nam piše: Vsled inserata g. Havla, čevljarskega mojstra v Blatni, sem naročil pri njem nekaj obuval. Ker pa ne znam češki in nisem mogel slutiti, da gosp. Havel zna slovenski, sem mu pisal nemški. A kako se začudim, ko mi gosp. Havel pošlje naročeno ter mi piše v pravilni slovensščini: "Na Vaše cenjeno pismo vljudno naznanjam, da sem se učil slovenski preteklo leto. Gosp. Zaplotnik iz Kranjske, dijak v Pragi, je bil moj učitelj. Slovenske račune bom imel v 3—4 dneh." — Ker je trdka Havel res solidna, jo priporočam vsem tovarišem. Podpirajmo slovenske obrtnike!

Pozor! V. J. Havliček in brat, kopaljšče Podčbrady (kralj. Češko) l. 1887. ustan. izvozna hiša pošilja na zahtevo ravnokar dogotovljeno zbirko poletnih novosti v damskih in gosposkih blagovih in suknih, blagovih za obleke in bluze, krasnih zefirih in delnih; dalje bale za neveste, najfinije damaste, Havličkove tkanine, namizno in kavne garniture, žepne robce, brisalke i. t. d. poštine prosto. — Priporočamo to rečno in solidno češko podjetje naklonjenosti naših bralcev.

Iz slovanskih pokrajin.

○ **Čehom v jugoslovanskih deželah**. Narodnopisni muzej češkoslovanski, čigar predsednik je vseučiliški profesor dr. Jos. Gruber, tajnik pa vseučiliški profesor dr. Vaclav Tille, se obrača s prošnjo na Čeha, živče med Jugoslovani, naj bi mu poskrbeli, oziroma darovali razne narodopisne predmete (narodne noše, keramiške izdelke itd.) v svrhu jugoslovanskega narodopisnega oddelka v muzeju. Pošiljave sprejema in daje vsa potrebna pojasnila pisarnica Narodopisnega muzeja, Smichov št. 98.

○ **"Srbska žena"**, razstava narodnih srbskih vezenin v Pragi, zbujala med Čehi veliko zanimanje. Med razstavljenimi predmeti so vezenine, ki imajo veliko historično vrednost, tako odeda zadnjega srbskega carja Lazarja, ki je padel l. 1389. na Kosovem polju, dalje stare znamenite vezenine iz nekega samostana, ki jih doslej niso še nikamor posodili. Te vezenine je predstojnik onega samostana osebno pripeljal v Prago, da jih pokaže Čehom.

○ **V. Semenov**, ruski pisatelj in bivši pobočnik generala Makarova, je umrl te dni v Petrogradu. Bil je med najboljšimi ruskimi častniki v rusko-japonski vojni. Ko je nastal mir, je napisal več knjig, v katerih je popisoval rusko-japonsko vojno in je v njih tudi ostro bičal razmere pri ruski mornarici. — Semenov je bil star šele 42 let.

○ **Slovanska razstava v Pragi**. Znani češki kulturni delavec F. A. Šubert je priobčil pod tem naslovom v "Nar. Politiki" sestavek, v katerem opozarja na vprašanje slovanske razstave, ki je bila že sklenjena. Razstava bi se naj bila vršila v Petrogradu ali v Moskvi, češki odsek slovanskega odbora je že leta 1908. izdelal načrt, ruska vlada je bila pripravljena žrtvovati milijon rubljev za priprave, toda vsa stvar, za slavnost tako važna, je na Ruskem zaspala. Dasi to vprašanje ni na oficialnem programu slovanskega shoda v Sofiji, vendar se bodo morali zastopniki slovanskih narodov tudi z njim pečati, ker je prilika najugodnejša. Treba bo določiti, kdaj in kje se ima razstava vršiti. Če se sklene, da na Ruskem, potem začnejo Čehi že letos s pripravami za svoj oddelek. Če bi se pa pokazalo, da so ruska tla za to neugodna — gre se za udeležbo Poljakov — potem meni pisatelj, da bi morali češki odposlanci na sofijskem shodu predlagati, naj se vsi slovanska razstava leta 1913. v Pragi ter si obenem izposlovati pooblaščenje, da začnejo Čehi takoj s pripravami po programu, ki je za to razstavo že davno določen.